

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Educational Institution's Administrative Strategy According to Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Development

จักรพงษ์ มัตสยะวานิชกุล*

Jakapong Massayawanitkul

พิชญาภา ยืนยาว**

Pitchayapa Yuenyaw

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) ยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 4) ทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาพอเพียง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 ถึงปีการศึกษา 2559 ในพื้นที่ภาคกลาง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม ตาราง SWOT Analysis ตาราง TOWS Matrix แบบการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการของโรงเรียน และแบบสนทนากลุ่มเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาอยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ผลการยกร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 ด้าน 19 กลยุทธ์ ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

**อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

3) ผลการยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อให้ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และผู้เชี่ยวชาญปรับเปลี่ยนกลยุทธ์มีจำนวน 5 ด้าน 29 กลยุทธ์ ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ทั้งหมดมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโรงเรียน จำนวน 5 ด้าน 29 กลยุทธ์ ส่วนการจัดประชุมเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ได้วิธีการดำเนินงานตามกลยุทธ์

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา/ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/ การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this dissertation were to 1) investigate the current status of the educational institution administration according to the sufficiency economy philosophy; 2) to develop strategies the educational institution administration according to the sufficiency economy philosophy for sustainable development; 3) confirm strategies the educational institution's administrative strategy according to sufficiency economy philosophy for sustainable development; and 4) experiment study on applying the strategy of the educational institution administration in accordance with the philosophy of the Sufficiency Economy for Sustainable Development. The research sample was director of education and teachers in role model educational institutions in learning activity management and administration according to sufficiency economy philosophy for sustainable development (sufficiency schools). They were under the jurisdiction of Office of Basic Education Commission from the academic year 2007 to 2016 in Central Region. Multi-stage sampling was adopted in this research. The data collection was conducted by employing a semi-structured interview, questionnaires, SWOT Analysis tables, TOWS Matrix schedules, group conversations, School workshops and group discussion groups involved in educational institutions used statistics. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results were as follows: 1. Overall the current administration of educational institutions according to sufficiency economy philosophy was at a high level. The aspect of educational institution management was at the highest level, followed by outcome/successful image, organization of learner development activity, personnel development of educational institutions, and curriculum and organization of learning activity, respectively. 2. The strategy for administration of educational institution according to sufficiency economy philosophy for sustainable development consisted of 5 aspects, 19 strategies as follows: 1) educational institution management comprised 7 strategies; 2) curriculum and organization of learning activity comprised 3 strategies; 3) organization of learner development activity comprised 1 strategy; 4) personnel development of educational institutions comprised 5 strategies; and 5) outcome/successful image comprised 3 strategies. 3. Regarding to the confirmation of the strategy for administration of educational institution according to sufficiency economy philosophy for sustainable development, the connoisseurs suggested additional opinions and revised language used in the developed strategy. Consequently, there were 5 aspects, 29 strategies as follows: 1) educational institution management comprised 8 strategies; 2) curriculum and organization of learning activity comprised 5 strategies; 3) organization of learner development activity comprised 4 strategy; 4) personnel development of educational institutions comprised 6 strategies; and 5) outcome/successful image comprised 6 strategies. All connoisseurs agreed that the developed strategy was appropriate, correct, feasible and could be apply as efficient administration of educational institutions according to sufficiency economy philosophy. 4. Regarding the experiment of strategy for administration of educational institutions according to sufficiency economy philosophy for sustainable development, school vision, mission, goal and strategy were set in 5 aspects, 29 strategies. The seminar of people relating to sufficiency school was organized to find implementation practices of the developed strategies.

Keywords : School Administrative Strategy/ Sufficiency Economy Philosophy/ Sustainable Development

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยได้ก้าวสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้เศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเป็นการค้นหาข้อมูลที่มีความรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ จึงต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพมนุษย์ ดังนั้นการทำความเข้าใจในการศึกษาและปัญหาของการศึกษาไทยใน

แต่ละยุคเพื่อการพัฒนาการศึกษาไทยให้เกิดความยั่งยืน จึงมีความสำคัญและจำเป็น ดังที่ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2556: 3-4) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาไทยกำลังเข้าสู่การศึกษายุค 4.0 คือ ยุคของผลผลิตในทศวรรษที่ 21 คือ เน้นให้การศึกษาพัฒนาคนไปสร้างนวัตกรรม (Product) ในเรื่องดังกล่าวนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559: 3-8) ได้สรุปไว้ว่า สังคมโลกในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วรวมทั้งการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการเตรียมความพร้อมการสร้างและพัฒนาคน ให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” การศึกษาจึงได้รับความคาดหวังจากสังคมในการทำหน้าที่สร้างคุณภาพของคนทำให้ประเทศไทยให้ความสำคัญด้านการศึกษามาก แต่การปรับเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บ่อยครั้งทำให้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประกาศใช้นโยบายของแต่ละรัฐบาลมีมากเกินไปทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคขาดการพัฒนาการศึกษาที่ไม่ต่อเนื่อง มีการดำเนินงานตามนโยบายแล้วก็เลื่อนหายหรือหยุดไป จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาไทย ดังที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2559: 4) ได้สรุปไว้ว่า จากผลการประเมินของ PISA โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) สรุปผลการประเมินของ PISA 2015 ทั้งสามด้านมีคะแนนลดลงจาก PISA 2012 จากการจัดลำดับของคะแนนวิชาการอ่านอยู่ที่อันดับ 57 ขณะที่คะแนนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่อันดับที่ 54 ทั้งคู่โดยถือว่าอันดับและคะแนนลดลงจากการทดสอบเมื่อปี 2012 ในทุกวิชา จากผลคะแนนที่เกิดขึ้นจึงเป็นตัวชี้วัดการศึกษาไทยตกต่ำลง มีนักวิชาการและบุคลากรทางการศึกษาได้วิเคราะห์และวิจารณ์การจัดการศึกษาของไทยมากมาย ซึ่งเสี่ยงส่วนใหญ่เป็นไปในทางลบทั้งระบบการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ส่วนนโยบายการจัดการศึกษาจะมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วจนทำให้การศึกษาของไทยและมาตรฐานผู้เรียนก้าวไม่ทันโลก

หากมีการวางแผนในการจัดการศึกษาอย่างถูกต้องจะทำให้การศึกษาของไทยเป็นการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ การวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาไทยในอนาคตจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมีความสมดุลพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาสอดคล้องกับบริบทความเป็นไทยและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ตามที่ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (มปป.: 29) ได้สรุปไว้ว่า ความมีเหตุมีผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกัน และนำพาการศึกษาไทยไปสู่การพัฒนาบนพื้นฐานของความมั่นคงและยั่งยืน ดังที่เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553: 196) ได้สรุปไว้ว่า กระทรวงศึกษาได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา มีการประเมินสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ตามที่วชิราวุธ ปานพรม (2556: 4) ได้สรุปไว้ว่า กระทรวงศึกษาได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยกำหนดเป็น 3 ระยะ และระยะที่ 3 ปี 2553 - 2554 เป็นการพัฒนาให้สถานศึกษา

สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงไปแล้วส่วนมากจะขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือหยุดไป เพราะสถานศึกษาได้รับนโยบายใหม่ ๆ มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่ ทำให้สถานศึกษาขาดความยั่งยืนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ แต่หากสถานศึกษามีการวางแผนหรือมีกลยุทธ์การจัดการศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืน จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

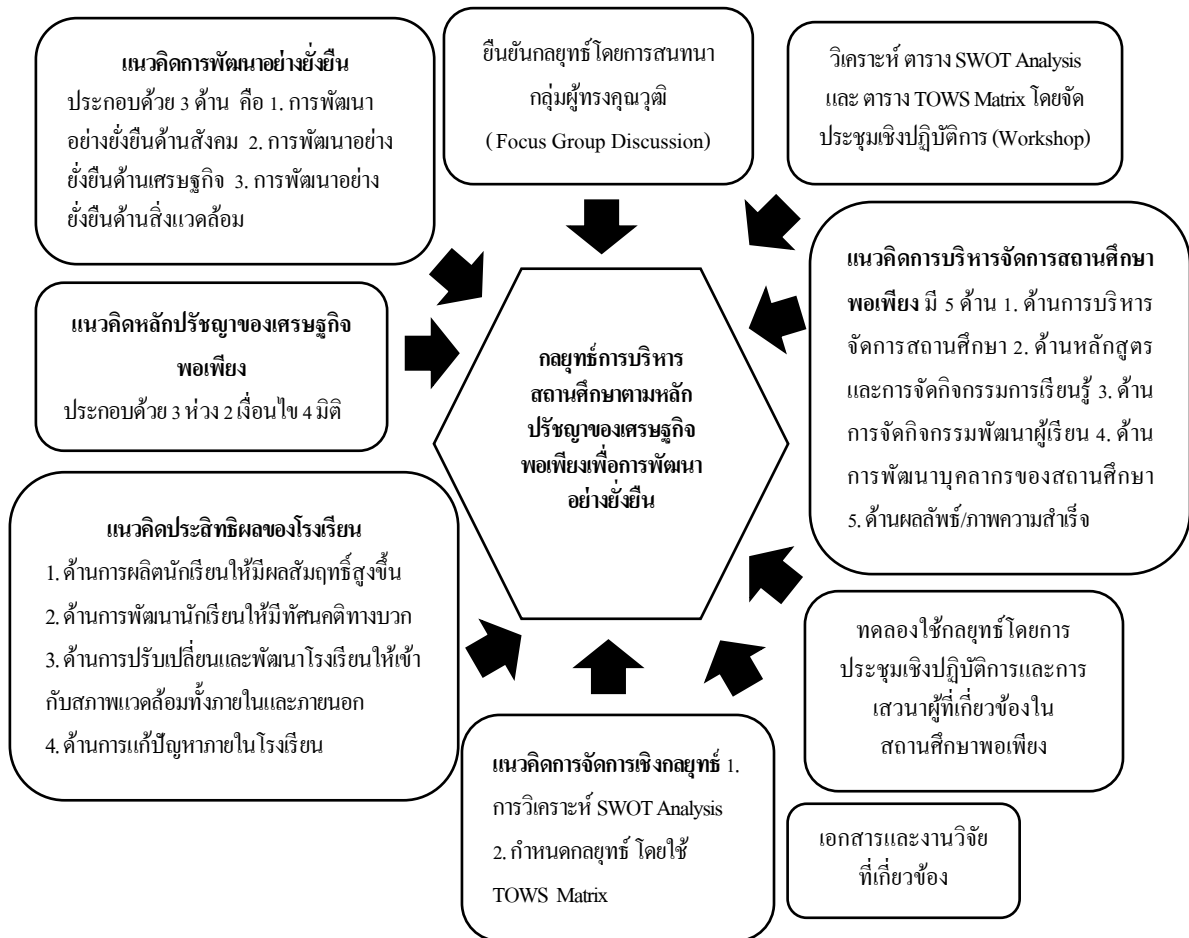
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. เพื่อยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) แนวคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง 4) แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ 5) แนวคิดประสิทธิผลของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสาร ข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหากรอบแนวคิดการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและ 2) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนจาก สถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 ถึง ปีการศึกษา 2559 ในพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 25 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การเลือกหน่วยตัวอย่างไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non- Probability Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมทั้งหมด 300 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนจากสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 ถึง ปีการศึกษา 2559 ในพื้นที่ภาคกลางของสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 4 ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	จังหวัด	ขนาดโรงเรียน		
		ใหญ่ (คน)	กลาง (คน)	เล็ก (คน)
1	ราชบุรี	25	25	25
2	กาญจนบุรี	25	25	25
3	นครปฐม	25	25	25
4	สุพรรณบุรี	25	25	25
รวม		100	100	100
รวมทั้งหมด (คน)		300		

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตาราง SWOT Analysis วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 ยกร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ยกร่างกลยุทธ์ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน 9 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่

วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตาราง TOWS Matrix วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 ยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ได้แก่ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน ผู้ประเมินสถานศึกษาพอเพียง 2 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 6 ทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง เลือกสถานศึกษาพอเพียงแบบเจาะจง ได้แก่ โรงเรียนวัดดอนใหญ่ ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) จัดประชุมเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 25 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ตัวแทน ผู้นำชุมชน/ตัวแทนองค์กร จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้นำศาสนา จำนวน 3 รูป ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสนทนากลุ่มเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพิจารณาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและลำดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม

(n = 300)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.37	0.46	มาก	1
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.20	0.55	มาก	5
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.26	0.52	มาก	3
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.24	0.55	มาก	4
5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	4.33	0.46	มาก	2
รวม	4.28	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาอยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.46) รองลงมาได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.46) และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในลำดับต่ำสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55)

2. ผลการยกร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการใช้ตาราง TOWS Matrix ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การกำหนดร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

TOWS MATRIX	ปัจจัยภายใน	
	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	S1 มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	W1 บุคลากรบางส่วนมีความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ถ่องแท้ชัดเจน
	S2 ผู้เรียนมีคุณธรรมและคุณลักษณะอย่างพอเพียง	W2 บุคลากรในสถานศึกษาบางส่วนขาดการนำไปใช้ในชีวิตจริง
	S3 สถานศึกษามีการวัดผล ประเมินผล เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการเรียน คิดตามอย่างต่อเนื่อง และมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้เรียนมีคุณธรรมอย่างพอเพียง	W3 บุคลากรในสถานศึกษาบางส่วนขาดความอดทนความเอาใจใส่ และจิตอาสา
	S4 ครูได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดี	W4 ขาดการปลูกฝังความรู้ที่ยั่งยืน
	S5 บุคลากรในสถานศึกษามีความศรัทธา ปกป้องและเชิดชูต่อสถาบันพระมหากษัตริย์	W5 สถานศึกษาบางแห่งขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

		ปัจจัยภายใน	
		S6 สถานศึกษามีการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักความพอเพียง S7 มีการนำสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในสถานศึกษามาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ S8 มีการกำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโครงสร้างการบริหาร S9 ผู้บริหารเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (O) O1 การมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ O2 มีการนำสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ O3 มีการระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา O4 ชุมชนมีความศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ O5 รัฐบาลมีการส่งเสริมนโยบายและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กลยุทธ์ (SO) 1. สถานศึกษากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ แผนปฏิบัติราชการ (S1, S8, O1, O5) 2. ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างและผู้รับผิดชอบของหน่วยงาน (S6, S8, O5) 3. นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (S1, S2, S3, S4, S7, O1, O2) 4. ปลุกฝังแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในวิถีชีวิตของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา (S1, S2, S5, S8, O4, O5) 5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (S4, S5, S8, S9, O4) 6. ผู้บริหารต้องพึ่งตัวเองและบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งและเป็นระบบ (S1, S3, S8, S9, O1, O3) 7. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ (S1, S5, S8, O1, O4, O5) 8. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (S4, O2) 9. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่างๆ (S9, O1) 10. การใช้สื่อ เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน (S7, O2) 11. การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติงานที่ดี (S9, O5)	กลยุทธ์ (WO) 1. สร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม อัตลักษณ์ของสถานศึกษา (W4, W5, O1, O3, O4, O5) 2. พัฒนาบุคลากร อบรม ศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน (W1, W2, W3, O1, O2, O3, O4, O5) 3. กำกับติดตามการดำเนินการตามมาตรฐานตัวชี้วัดการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (W2, W3, W4, W5, O5)
	อุปสรรค (T) T1 นโยบายรัฐบาลมีหลายเรื่องและไม่ต่อเนื่อง T2 ขาดการสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาในการส่งบุคลากรเข้ามาอยู่ในสถานศึกษา T3 ความก้าวหน้าของสื่อและเทคโนโลยีส่งผลต่อพฤติกรรม	กลยุทธ์ (ST) 1. ผู้บริหารมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนปฏิบัติราชการ และบริบทของสถานศึกษา (S1, T1) 2. ประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาในการฝึกอบรม และสนับสนุนบุคลากร (S3, S4, T2) 3. การรอบรู้ เข้าถึง สามารถพัฒนา ใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และรู้เท่าทันสื่อ (S7, T3)	กลยุทธ์ (WT) 1. สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ และคุณธรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (W4, T2, T3) 2. การกำกับติดตามการปฏิบัติงานและความประพฤติของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (W3, W5, T3)

จากตารางที่ 2 แสดงว่า จากผลการยกร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์จับคู่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ได้กลยุทธ์ กลยุทธ์ SO กลยุทธ์ ST กลยุทธ์ WO กลยุทธ์ WT และผู้เชี่ยวชาญได้วิเคราะห์กลยุทธ์ออกตามรายด้าน ได้จำนวน 5 ด้าน 19 กลยุทธ์ ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์

3. ผลการจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อให้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และผู้เชี่ยวชาญปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ มีจำนวน 5 ด้าน 29 กลยุทธ์ ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า กลยุทธ์ทั้งหมดมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่าสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโรงเรียนตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 2) จัดประชุมเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาได้วิธีการดำเนินงานตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาอยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในลำดับต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาส ไชยมี (2559: 172-174) พบว่า สถานศึกษาพอเพียงส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ปัญหารองลงมา คือ การบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีจำนวน 7 กลยุทธ์ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมาย วางแผน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของหน่วยงานที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญ แก้วเกิด (2556: 161-164) ไพฑูรย์ ชัยประโคน (2557: 156-214) ฤทัยรัตน์ ปัญญาธิม (2560: 305-307) วชิราวุธ ปานพรม (2556: 211-212) Certo & Peter (1991: 27) Wallin (1999: 26) พบว่า โรงเรียนมีเป้าหมายสอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาระดับชาติ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและท้องถิ่น สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีความยืดหยุ่นและมีการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจำนวน 3 กลยุทธ์ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้น การปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะให้กับผู้เรียน โดยสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพา เวียงกมล, อัด โดดดร และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2556: 38-47) สุรดา ไชยสงคราม (2555: 234-240) ธาณี ชูกำเนิด (2558: 101-104) Thomas & Nicita (2010) พบว่า การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย กลยุทธ์ปรับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์วัดผลประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเป็นการสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีความรู้พื้นฐานที่จะประยุกต์ใช้สารสนเทศตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรมที่มีปัจจัยเสริมอยู่รอบด้าน ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 1 กลยุทธ์ สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับประภาส ไชยมี (2559: 172-174) พบว่า สถานศึกษามีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบาย การวางแผน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนามูลฐานของสถานศึกษา มีจำนวน 5 กลยุทธ์ ในด้านการพัฒนามูลฐานของสถานศึกษาให้มีความสามารถ มีทักษะ ความถนัด ความชำนาญ พร้อมจะขับเคลื่อนและยกระดับสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังที่ ซึ่งสอดคล้องกับ วชิราวุธ ปานพรม (2556: 211-212) สุรดา ไชยสงคราม (2555: 234-240) Holt & Hind (1994: 10) Stevenson (2007: 265-285) Sagdic & Sahin (2016) พบว่า การพัฒนาองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่ความเข้มแข็งมีการเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรมีการกำกับติดตามประเมินผลด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มีจำนวน 3 กลยุทธ์ สถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษา โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษา ปลุกฝังให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความจงรักภักดี และยอมรับแนวคิดหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับธรรมาภิบาล แก้วเกิด (2556: 161-164) อภิชาติ กิตติศักดิ์นาวัน (2559: 110) พบว่า สาเหตุและแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตหรือประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติงานที่ดี เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ให้เกิดความภาคภูมิใจ ดังที่ Steers (1977: 55) กล่าวว่า ผู้นำในการบริหารงานที่ดีต้องสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ที่ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานตั้งใจทำงาน

3. การยืนยันกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในสถานศึกษา มีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเชิงวิชาการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเน้นการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาส ไชยมี (2559: 172-174) สนธิ สถาพร (2559: 369-370) ไพฑูรย์ ชัยประโคน (2557: 156-214) ธัญนันท์ แก้วเกิด (2556: 161-164) รับขวัญ ญาแก้ว (2557: 160-161) Wallin (1999: 26) Stevenson (2007: 265-285) Sagdic & Sahin (2016) พบว่า โรงเรียนมีสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และครูใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบ่มเพาะคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง และพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยการนำผลประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียนโดยตรงและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.1 สถานศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ เพื่อเป็นการตั้งเป้าหมายของสถานศึกษาที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ และผู้บริหารมีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย แผนปฏิบัติการ ราชการ และบริบทของสถานศึกษา ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2555: 385-387) กล่าวว่า การวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับประภาส ไชยมี (2559: 172-174) ธัญนันท์ แก้วเกิด (2556: 161-164) สนธิ สถาพร (2559: 369-370) Wallin (1999: 26) พบว่า โรงเรียนมีเป้าหมายสอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาระดับชาติ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและท้องถิ่น สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีความยืดหยุ่นและมีการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

4.2 การจัดประชุมเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา โดยการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาเสวนาปรึกษาหารือเกี่ยวกับการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน 5 ด้าน 29 กลยุทธ์ มาใช้ในสถานศึกษาและหาวิธีการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ดังที่ จิรายุ

อิสรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา (2556: 3-4) กล่าวว่า การพัฒนาที่ดีจะต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้าน อย่างสมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนทุก ๆ กลุ่ม ซึ่งเป็นข้อเสนอที่มีพื้นฐานมาจาก “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และสอดคล้องกับเนาวรัตน์ นาคพงษ์ (2555: 245-254) เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2553: 154) อภิชาติ กิตติศักดิ์นวิน (2559: 110) Certo & Peter (1991: 27) พบว่า มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลการนำความรู้ไปใช้ เผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิคเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจัดการความรู้มีบทบาทและมีความสำคัญต่อนวัตกรรมภูมิปัญญา สามารถปรับความคิดและยอมรับแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีการให้ความสนใจในระบบความสัมพันธ์ของธรรมชาติ การถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรสนับสนุนการนำผลวิจัย ไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. สถานศึกษานำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไปใช้ตามบริบทของสถานศึกษา
3. สถานศึกษานำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไปใช้ในการบริหารและให้เกิดความยั่งยืน
4. สถานศึกษานำนโยบายรัฐบาลที่มีหลายเรื่องมาบูรณาการให้สอดคล้องกับเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. สถานศึกษานำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาใช้ในสถานศึกษาเพื่อน้อมนำพระราชดำริหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติเพื่อสนองตอบต่อพระมหากรุณาธิคุณและให้เกิดความยั่งยืนในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ภาคอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ กับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). ตัวอย่างหน่วยการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียงระดับประถม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช ชรรณี. (2556). ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธัญนันท์ แก้วเกิด. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในฝันให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานี ชูกำเนิด. (2558). การพัฒนารูปแบบกระบวนการนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของปราชญ์ชาวบ้านภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2553). การจัดการสมัยใหม่: Modern Management (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- เนาวรัตน์ นาคพงษ์. (2555). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประภาส ไชยมี. (2559). “ยุทธศาสตร์การบริหารในสถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิผล”. วารสารปัญญาวิวัฒน์. 8(2): 168-182.
- ไพฑูรย์ ชัยประโคน. (2557). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสมสะอาด ตำบลท่าแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2556). การศึกษาไทย 4.0: การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การจัดการศึกษาท้องถิ่น: โดยชุมชน เพื่อชุมชน และสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์.
- ยุพา เวียงกมล อัดโคตร และพฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2556). “กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน”. วารสารครุศาสตร์. 41(3): 38-47.
- รับขวัญ ญาแก้ว. (2557). กลยุทธ์การบริหารคนเก่งและองค์การสมรรถนะสูงสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2560). “การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 9(1): 305-307.

วชิราวุธ ปานพรม. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารในสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (มปป.). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). **สรุปผลการวิจัย PISA 2015**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สนธิ สถาพร. (2559). “การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 8(1): 369-370.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน** นโยบายด้านการศึกษานายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

สุรดา ไชยสงคราม. (2555). **กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน** ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิชาติ กิตติศักดิ์ฉ้วนิน. (2559). “การพัฒนาตัวแบบการจัดการนวัตกรรมการแก้ปัญหาเศรษฐกิจพอเพียง”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 8(2): 103-115.

Certo, S. C. & Peter, J. P. (1991). **Strategic Management: Concept and Applications**.

New York: McGraw-Hill.

Holt, A. & Hind, T. (1994). **The New School Governance: Realizing the Authority in the Head and Governing Body**. London: Biddles Guildford and King Lynn.

Sagdic A. & Sahin, E. (2016). An assessment of turkish elementary teachers in the context of education for sustainable development. **International Electronic Journal of Environmental Education**, 6(2), 141-155.

Steers, R. M. (1977). **Organizational Effectiveness: A Behavioral Views**. Santa Monica, Calif: Goodyear.

-
- Stevenson, R. B. (2007). Schooling and environmental education: Contradictions in purpose and practice. **Environmental Education Research**, 13 (2), 139-153.
- Thomas, L. & Nicita, J. (2010). **Sustainability Education and Australian**. Australian: Australian Universities.
- Wallin, D. C. (1999). **Succession management: A Necessary Strategy for Rural School Administration**. Doctoral Candidate, University of Saskatchewan.